

# Gratulálunk!

2021. március 15. alkalmából **Jászai Mari-díjat** kapott **Mira János** díszlettervező. A kitüntetéséhez gratulálva, ez alkalomból beszélgettünk a művésszel.

A Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban érettségiztem 1968-ban, majd munkát vállaltam a Képzőművészeti Alap Kiadónál. Ez idő alatt képzőművészeti munkáimmal csoportos és egyéni kiállításokon vettem részt. 1978 és 1984 között a Magyar Képzőművészeti Főiskolán szereztem diplomát díszlet- és jelmeztervező szakon. Szaktanáraink Szinte Gábor, Székely László, Jánoskúti Márta és Makai Péter voltak.

1984-től díszlettervezőként dolgozom. A Szegedi Nemzeti, a Békéscsabai Jókai, a Kecskeméti Katona József, a Debreceni Csokonai és a régi budapesti Nemzeti Színház tagja voltam.

Az új Nemzeti Színház építésénél Schwajda György egyik munkatársa, majd díszlettervezője lettem. 2012-ben a Kecskeméti Katona József Színházból mentem nyugdíjba. Azóta szabadfoglalkozású tervezőként töretlenül folytatom szakmai munkámat.

Számos színház előadásaihoz terveztem díszletet, összesen közel háromszáz produkeióban vettem részt. A prózai darabokon át az operatervezéstől a reformáció 500. évfordulójára a Sportarénában rendezett díszünnepségig a színházi műfajok széles skáláját jártam be. Terveztem színházi plakátokat, éttermek belső tereit és egy dunai hajóbár helyiségeit is.

Sokszor dolgoztam határon túli magyar színházakban: Szatmárnémetiben, Temesvárott, Nagyváradon, Marosvásárhelyen, Szabadkán, Komáromban, Kassán. Terveztem: Lódzban (Teatr Wielki), Krakóban (Juliusz Słowacki Színház), Sindelfingenben (Theaterkeller), Karlsruheban (Badisches Staatstheater), Zittauban (Gerhart-Hauptmann-Theater). Készítettem díszletterveket tévéfilmekhez: Páskándi: *Árnyékban*, Goethe: *Stella*, Görgy: *Tükörszínház*, Offenbach: *Orfeusz az alvilágban*. Terveimet csoportos és egyéni kiállításokon is bemutattam: a budapesti Aranytíz Kultúrházban, a pécsi POSZT-on, a Kecskeméti Katona József Színházban és a Prágai Quadriennálén.

Pályám kezdetén, 1984-ben még természetes igényem volt – a pályakezdés lendületében – a díszlet és a jelmez egységének megteremtésére. Szerettem, hogy a rendezővel együttműködve a színházi látvány teljes komplexitásában a terveim alapján jöjjön létre. Később a színházi munkagyakorlata során inkább a díszlettervezés irányába



fordultam. Szakmai utam során terveztem ugyan jó néhány darabhoz jelmezt is, alapvetően mégis díszlettervezőként határozom meg magam.

Egy díszletterv elkészítése a koncepció kidolgozásától a látvány- és a kiviteli tervek megrajzolásáig bonyolult, gyakran hosszú munkafolyamat. Több helyszínen játszódó, változó színpadképű, gördülékenyen lebonyolítható színházi tér végiggondolása teljes odafigyelést kíván. A műszaki rajzok elkészítése nagy koncentrációt igényel, ilyenkor pontosítom az arányokat és tisztázom a technikai problémákat. Ez nem hagy időt arra, hogy a jelmezekkel is hasonló gondossággal foglalkozzam, a tervezéstől a szabászati megoldásokon át a ruhapróbákig. Minden elismerésem azok kollégáknak, akik együtt vállalják a díszlet- és a jelmeztervezés felelős munkáját.

A díszletgyártás során realizálódik a rendező és a tervező által megálmodott színházi tér. A tervező fontos munkatársai a díszletgyártó szakemberek, akiknek tehetsége, szakmai tudása sokat tud hozzátenni a tervezett színházi látvány igényes létrejöttéhez. A legjobb tervek is pocék végeredménnyel járhat, ha azt lelkiismeretlenül készítik el. Én minden részletében követem a díszlet megvalósításának folyamatát, de számítok a kivitelezők

kreativitására és sok éves tapasztalatára. Az ő tudásuk, személyiségük, tehetségük hozzáadott értéke nélkülözhetetlen a technikailag is jól működő színházi látvány létrehozásához. Szerencsére még találhatók lelkiismeretes, kreatív, szakmájukat igényesen képviselő műhelyházak. Vonatkozik ez a színpadra kerülés után az adott színház színpadmesterére és a díszítők szakmaszeretetére is, akik végső soron befejezik és működtetik az előadás látványvilágát.

Tudom, hogy a díszletkivitelezők gyakran küzdenek problémákkal, ilyen az idő rövidsége, az elkötelezett szakemberek ritkulása, az emelkedő árak. Nehézséget okozhat az is, hogy a díszletet más városban készítik el, mint a bemutató színház helyszíne. Régen minden színháznak saját műhelye volt. Sajnos ez sok helyen megszűnt. Most bizonyos esetekben, ha a próbák során a díszlettel kapcsolatban új igények fogalmazódnak meg, azokat elég körülményes kiszolgálni a színházról független távoli műhelyekből.

Főiskolás koromtól kezdve pályám kezdeti szakasza összekapcsolódott Bodolay Géza rendezővel. Összehozott minket közös gondolkodásunk, eszmékről, világnézetéről, színházról való felfogásunk. Ebből sok közös vidéki, budapesti, külföldi előadás jött létre. Némely darabhoz együtt festettük a díszleteket, vagy Sindelfingenben szó szerint „belőtöttük” a Peter Hacks *Plundersweilerni búcsú* c. darabjából készült előadás cellovölde díszletét.

A díszlettervezés minden esetben a rendezővel és a jelmeztervezővel kölcsönö-

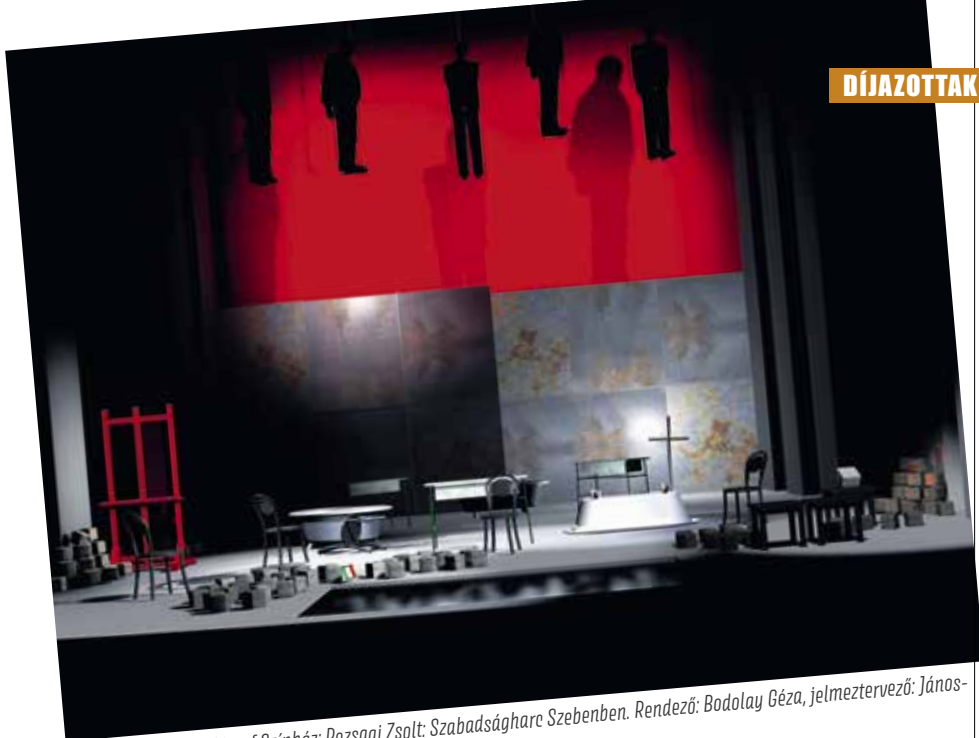


Hevesi Sándor Színház, Zalaegerszeg: Gorkij-Verebes: *Idelenn*. Rendező: Verebes István, jelmeztervező: Dóry Virág, 1992

sen egymásra ható közös alkotómunka. A díszlet, a jelmez térbeli, formai elemei, nagyságuk, használhatóságuk, színük mind hatással vannak egymásra, és együtt járulnak hozzá az előadás teljességéhez. A rendezővel való közös gondolkodás, a közös világvégből néha több szabadságot ad a tervezőnek. Ha „fél szavakból is megértjük egymást”, az alapja lehet a saját vízió megteremtésének, az előadás térszerkezetének, dinamikájának, csomópontjainak, stílusának, vizualitásának létrehozásához. Természetesen bármely rendező maga szempontjából történő drámaértelmezése is megteremtheti a tervezői szabadságot. Végül aztán az adott rendező által elfogadott színpadi tér kerül kivitelezésre.

A legjobb díszletemet Arany Kecske díjjal tüntették ki. 2008-ban és 2009-ben, ESTem díjat kaptam. Munkásságomért az idén Jászai Mari-díjban részesültem.

*Lejegyezte: Kárpáti Imre*



*Kecskeméti Katona József Színház: Pozsgai Zsolt: Szabadságharc Szebenben. Rendező: Bodolay Géza, jelmeztervező: János-kúti Márta, 2005*

*József Attila Színház:  
Selmeczi Bea,  
Verebes István:  
Angyal földi ballada.  
Rendező: Verebes  
István, jelmezter-  
vező: Torjai Hajnal  
2015*



*Kecskeméti Katona  
József Színház:  
Huszka Jenő: Lili  
báróné. Rendező:  
Harangi Mária, jel-  
meztervező: Howard  
Lloyd, 2009*



*Készül a Sugar című kaposvári előadásához a gengszterautó, a kitűnő munkát végző Mészáros Tibi műhelyében*



*Peter Stone: Sugar – Van, aki forrón szereti. Rendező: Verebes István, jelmeztervező: Cselényi Nóra, 2019*



*Szintén fontos munkatárs a színház műszaki vezetője. A képeken a kaposvári színház kiváló szcenikai igazgatója, Szalai József vezényletével küzdenek a díszítők a Sugar c. darab vasúti kocsijának jelállításával. Köszönet nekik*